

Kod przedmiotu

Kierunek

Wszystkie

Specjalność

Wszystkie

Typ przedmiotu

Fakultet humanistyczny

Wymagania wstępne

Ogólna wiedza humanistyczna zdobyta w ramach studiów pierwszego stopnia.

Wymagania końcowe

Ustne kolokwium, obejmujące wiedzę wyniesioną z zajęć oraz z zalecanej literatury przedmiotu.

Cele kształcenia

Zajęcia będą poświęcone głównym stanowiskom współczesnej filozofii społecznej, czyli liberalizmowi, filozofii dyskursu oraz komunitaryzmowi. Studenci mają osiąść umiejętność rekonstruowania teoretycznych założeń leżących u podstaw tych stanowisk oraz umiejętność identyfikowania etycznych i politycznych konsekwencji, jakie pociąga za sobą określone rozumienie wolności, sprawiedliwości i prawa stanowionego. Celem zajęć jest ukazanie zależności, jakie zachodzą między filozofią współczesną i innymi dziedzinami kultury oraz wskazanie zasad, które leżą u podstaw społeczeństwa demokratycznego i pluralistycznego. Zajęcia mają kształtować u studentów zdolności krytycznego myślenia, prowadzenia dyskursu filozoficznego i refleksji nad złożonymi problemami życia społecznego.

Treści programowe nauczania

Pojęcie teorii społecznej, teoria społeczna a socjologia, główne nurty współczesnej filozofii społecznej: konserwatyzm i liberalizm, alternatywne definicje liberalizmu i konserwatyizmu.

Podstawowe tezy filozofii dyskursu i jej dwaj przedstawiciele: J. Habermas i Karl O. Apel, etyka dyskursu a filozofia praktyczna I. Kanta, znaczenie lingwistycznego zwrotu we współczesnej filozofii społecznej, uzasadnienie norm moralnych oraz idea nieograniczonej wspólnoty komunikacyjnej w koncepcji transcendentnego pragmatyzmu K. O. Apła.

J. Habermasa teoria działania komunikacyjnego, roszczenia do ważności ludzkich sądów i weryfikacja tych roszczeń, idealna sytuacja rozmowy; Ch. Taylora krytyka filozofii dyskursu.

Komunitarystyczna koncepcja społeczeństwa w ujęciu A. MacIntyre'a; społeczna praxis, cnota oraz dobro wewnętrzne jako pojęcia pozwalające przywrócić teoretyczne i praktyczne znaczenie moralności, tradycja i jedność życia ludzkiego, poszukiwanie telosu jednostki i wspólnoty.

Spór o wolność i sprawiedliwość jako podstawowy temat współczesnej filozofii społecznej: pojęcie wolności pozytywnej i negatywnej, rodzaje sprawiedliwości, wolność i sprawiedliwość a zasady ekonomii.

Pojęcie sprawiedliwości w koncepcji J. Rawlsa: idea społecznego kontraktu, podstawowa struktura społeczeństwa, sytuacja pierwotna, sprawiedliwość jako bezstronność, sprawiedliwy

podział dóbr w społeczeństwie, sprawiedliwa płaca i sprawiedliwy system podatkowy, liberalizm wzbogacony o prawa socjalne.

Roberta Nozicka koncepcja państwa minimalnego: nierówność jako nieuchronny aspekt życia społecznego, umocowanie własności, idea państwa, które gwarantuje wolność, chroni własność i nie ingeruje w aktywność jednostek.

Utylitarystyczne i nieutilitarystyczne zasady dystrybucji praw socjalnych: rekompensowanie niewygód, minimum socjalne, równość szans, potrzeby ludzi upośledzonych, wynagradzanie według wartości usług.

Pojęcie tolerancji: trzy definicje tolerancji, tolerancja negatywna, pozytywna oraz tolerancja jako łagodna perswazja, przedmiot i granice tolerancji.

Dwa traktaty o tolerancji (John Locke i Wolter), nowożytna idea racjonalności, odróżnienie w czasach nowożytnych wiary i nauki, dowartościowanie indywidualizmu i subiektywności jednostki oraz wzrost świadomości historycznej.

Tolerancja a sceptycyzm i prawdziwość przekonań: tolerowanie przekonań fałszywych, tolerancja w nauce, tolerancja w sferze przekonań etycznych; tolerancja a wolność, prawo do wolności przekonań jako podstawa życia społecznego w państwie demokratycznym, argumenty J.S. Milla na rzecz wolności słowa.

Argumenty na rzecz tolerancji i pluralistycznego społeczeństwa: tolerancja jako zasada życia publicznego, odróżnienie prywatnej i publicznej sfery życia ludzkiego, społeczeństwo jako środowisko konfliktów, tolerancja jako odrzucenie przesądów i stereotypów, argumenty przeciwników tolerancji pozytywnej.

Odpowiedzialność za przyszłe pokolenia; kryzys kultury europejskiej i etyczne problemy współczesnego świata; F. Capry teoria cywilizacyjnej transformacji.

H. Jonasa etyka odpowiedzialności jako etyka dla cywilizacji naukowo-technicznej.

A.Schweitzera myśl kryzysu kultury i idea biocentrycznej etyki „czci dla życia”; etyka ekologiczna i ekozofia w ujęciu A. Naessa.

Efekty kształcenia (uczenia się) po ukończeniu przedmiotu

- w zakresie wiedzy

- Posiada wiedzę na temat szerszego kulturowego i filozoficznego kontekstu sporów społecznych, ma wiedzę o konkurujących ze sobą koncepcjach wolności i sprawiedliwości, zna współczesne teorie życia społecznego i podstawowe problemy filozofii społecznej, wie co oznaczają pojęcia liberalizm, socjaldemokracja, konserwatyzm, posiada wiedzę o zasadach leżących u podstaw społeczeństwa pluralistycznego i demokratycznego, rozumie projekty życia społecznego formułowane w ramach programów partii politycznych o różnej orientacji światopoglądowej, ekonomicznej i społecznej, posiada wiedzę na temat kulturowego kontekstu muzyki oraz dostrzega znaczenie filozofii dla różnych, także artystycznych, obszarów ludzkiego życia (A2_W03, A2_W05).

- w zakresie umiejętności

- Ma zdolność krytycznego myślenia i potrafi rekonstruować filozoficzne założenia własnych przekonań światopoglądowych, politycznych i etycznych, posiada umiejętność interpretowania trudnych tekstów filozoficznych, ma umiejętność integrowania zdobytej wiedzy, jest świadom wzajemnych relacji pomiędzy praktycznymi i teoretycznymi elementami studiów, nabywa umiejętność przygotowywania prezentacji w formie pisemnej i ustnej na temat szerokiego kulturowego kontekstu muzyki, potrafi ujmować własne projekty artystyczne w szerokim kontekście kulturowym (A2_U06).

- w zakresie kompetencji społecznych

- Nabyw a zdolność funkcjonowania w zespole, który stawia pytania i próbuje je w sposób racjonalny rozwiązać, umie inicjować projekty interdyscyplinarne, zakładające

współpracę z przedstawicielami innych dziedzin sztuki i nauki, posiada umiejętność krytycznej oceny własnych działań twórczych i artystycznych, umie podejmować dialog z innymi wokół problemów etycznych i filozoficznych (A2_K04, A2_K05).

Metody nauczania

Wykład z elementami konwersatorium, zajęcia zakładają aktywny udział studentów w dyskusji wokół istotnych problemów filozofii i etyki, w trakcie zajęć studenci analizują oraz interpretują fragmenty klasycznych dzieł filozofii europejskiej.

Nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia efektów uczenia się

ROK	Na dowolnym roku	
	1	2
SEMESTR		
Punkty ECTS	2	2
Ilość godzin w semestrze	30	30
Rodzaj zaliczenia	zal	zs
LEGENDA	zal – zaliczony; zs – zaliczenie ze stopniem; egz – egzamin; ed – egzamin dyplomowy	

Kryteria oceny

Aktywny udział w zajęciach, samodzielne opracowanie poza zajęciami tekstów filozoficznych, kolokwium końcowe (ustne).

Literatura (piśmiennictwo)

- E. Gilson, T. Langan, A. Maurer, *Historia filozofii współczesnej*, Warszawa 1979.
 T. Gadacz, *Historia filozofii XX wieku*, tom I, Kraków 2009.
 J. Mader: *Filozofia dialogu*, /w:/ *Filozofia współczesna*, red. J. Tischner, Kraków 1989, s. 372-394.
 M. Buber, *Ja i Ty. Wybór pism filozoficznych*, Warszawa 1992.
 H. Jonas, *Zasada odpowiedzialności*, Kraków 1996 (fragmenty).
 J. Rawls, *Teoria sprawiedliwości*, Warszawa 1994 (fragmenty).
 A. MacIntyre: *Dziedzictwo cnoty*, Warszawa 1996.
 R. Rorty, *Etyka bez powszechnych powinności*, /w:/ ETYKA, 1998, nr 31, s. 9-25.
 O. Höffe, *Etyka państwa i prawa*, Kraków 1992.

Język wykładowy

Polski

Imię i nazwisko wykładowcy

dr Wojciech Sztombka